

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 7 Ιανουαρίου 2026

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

1^ο υποερώτημα

Σύμφωνα με τον συντάκτη, η συρρίκνωση του προφορικού λόγου είναι γεγονός στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας της έμφασης στη διδασκαλία και την αξιολόγηση των μαθητών μέσω του γραπτού στην εκπαίδευση, στοιχείο που ενισχύει την αξία του έγγραφου λόγου. Συνεπώς, η ικανότητα συγκροτημένου προφορικού λόγου παραγκωνίζεται και υποτιμάται η σημασία του, λόγω του πρόσκαιρου χαρακτήρα του. (58 λέξεις)

2^ο υποερώτημα

Α. Η διάδοση της πληροφορίας συντελεί και στην καλλιέργεια της προφορικότητας.

(ΛΑΘΟΣ)

Β. Η διεξαγωγή υγιών διαλόγων στην τάξη μπορεί να συντελέσει στην αγάπη του μαθητή για τον προφορικό λόγο. (ΣΩΣΤΟ)

Γ. Η παραγωγή ατομικού λόγου συμβάλλει στο γλωσσικό ήθος. (ΣΩΣΤΟ)

Δ. Η ανάγνωση κειμένων προωθεί το γραπτό και όχι τον προφορικό λόγο. (ΛΑΘΟΣ)

Ε. Οι μορφές αγωγής του προφορικού λόγου ασκούν τη νοηματική ικανότητα του ατόμου. (ΣΩΣΤΟ)

3^ο υποερώτημα

α. Ο συντάκτης επιλέγει το α΄ ενικό πρόσωπο («θα αμφισβητούσα») στο συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου. Μέσω αυτού προσδίδει ζωηρότητα και ενδιαφέρον στο λόγο, αφού η αφήγηση εμπεριέχει το στοιχείο της προσωπικής άποψης για την ανάγκη και το κύρος του γραπτού λόγου, το οποίο και δεν αμφισβητεί. Οι σκέψεις του προβάλλονται αμεσότερα και εναργέστερα στον αναγνώστη, καθώς ο λόγος εκφράζει προσωπικές εκτιμήσεις και πλαισιώνει το κείμενο με προσωπικό εξομολογητικό τόνο. Τέλος, με ζωντανό τρόπο προκαλεί συγκινησιακή φόρτιση στο δέκτη, τονίζοντας την αξία της διδασκαλίας του προφορικού λόγου παράλληλα με αυτήν του γραπτού στην εκπαίδευση.

β. Μετατροπή σε γ΄ ρηματικό πρόσωπο: «Φυσικά, θα ήταν ο τελευταίος που θα αμφισβητούσε την ανάγκη, το κύρος και την επικοινωνιακή βαρύτητα του γραπτού λόγου».

4^ο υποερώτημα

Ο τρόπος ανάπτυξης της 4^{ης} παραγράφου είναι τα **παραδείγματα**. Με τη μέθοδο αυτή αναπτύσσει παραστατικά τη θεματική περίοδο της παραγράφου, διευκρινίζοντας και επεξηγώντας τη νοηματική ανάγνωση κειμένων ως τρόπο καλλιέργειας του προφορικού λόγου μέσω της στίξης και του σχολιασμού. Τα **παραδείγματα** αφενός προσδίδουν ζωντάνια, αφετέρου ενισχύουν και τεκμηριώνουν την άποψη του συντάκτη. **Ενδεικτικές λέξεις:** κ.λπ. και η χρήση των παρενθέσεων.

ΘΕΜΑ Β

Κειμενικό είδος: Επιχειρηματολογικό κείμενο

Τύπος Κειμένου: Άρθρο σε σχολική εφημερίδα

Γλώσσα: Αναφορική λειτουργία

Ύψος: Σοβαρό με στοιχεία επικαιρότητας

Ενδεικτικοί τίτλοι

Ο προφορικός λόγος στο σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα.

Η συρρίκνωση του προφορικού λόγου στο σχολείο.

Πρόλογος

Τα τελευταία χρόνια είναι έντονος ο προβληματισμός για τη θέση του προφορικού λόγου στο σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα. Το άρθρο του κ. Γ. Μπαμπινιώτη χαρακτηρίζει τον πολιτισμό μας ως πολιτισμό του γραπτού λόγου καθώς όλοι και κυρίως οι μαθητές ασκούνται, κρίνονται και αξιολογούνται σύμφωνα με τα γραπτά τους. Το γεγονός αυτό οδηγεί στην υποτίμηση του προφορικού λόγου και γι' αυτό κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυσή του από τους φορείς κοινωνικοποίησης.

Κυρίως θέμα

Α΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Λόγοι μη άσκησης των μαθητών στον προφορικό λόγο στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος

- **Έμφαση του σχολείου στο γραπτό λόγο:** Ο βασικός τρόπος αξιολόγησης στο σχολείο είναι οι γραπτές εξετάσεις, ενώ ο προφορικός λόγος δεν αξιολογείται ουσιαστικά. Άρα, οι μαθητές δεν εξασκούνται επαρκώς στην καλλιέργειά του.
- **Παθητικός ρόλος μαθητή:** Ο μαθητής δεν έχει πολλές ευκαιρίες για συστηματικές προφορικές παρουσιάσεις, άλλωστε το εκπαιδευτικό σύστημα εξακολουθεί να είναι δασκαλοκεντρικό. Ο διάλογος ως ένα εργαλείο μάθησης και επικοινωνίας δεν έχει τη θέση που του αρμόζει. Συνήθως οι μαθητές κρίνονται από τους βαθμούς των γραπτών δοκιμασιών.
- **Οι μαθητές συχνά φοβούνται την έκθεση και στερούνται αυτοπεποίθησης:** Οι μαθητές δεν επιθυμούν να εκτεθούν μπροστά στους συμμαθητές και τους καθηγητές

τους από φόβο πιθανού λάθους. Επιπλέον, μέσα στην τάξη δεν επικρατούν οι κατάλληλες συνθήκες, για να μπορούν οι μαθητές να εκφραστούν ελεύθερα και να εξωτερικεύσουν τις σκέψεις τους.

- **Σύγχρονος τρόπος επικοινωνίας:** Οι μαθητές επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω γραπτών μηνυμάτων ή συντμήσεων γεγονός που περιορίζει την εξάσκηση στον προφορικό λόγο. Η συνήθεια των γραπτών μηνυμάτων έχει αντικαταστήσει σε ένα μεγάλο βαθμό την άμεση και προσωπική επικοινωνία.

Β΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Ενέργειες και δραστηριότητες ενίσχυσης του προφορικού λόγου

- **Σχολείο:** Στο πλαίσιο του μαθήματος μπορούν να εισαχθούν υποχρεωτικές προφορικές παρουσιάσεις. Επιπλέον, οι μαθητές, αφού διδαχθούν τις βασικές αρχές της επιχειρηματολογίας, μπορούν να συμμετάσχουν σε ομάδες λόγου και ρητορικής.
- **Οικογένεια:** Από μικρή ηλικία είναι σημαντικό να γίνονται στο σπίτι συζητήσεις ποικίλης θεματολογίας (επικαιρότητα, ταινίες, σχολικά γεγονότα, βιβλία). Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να περιορίζεται η υπερβολική έκθεση στις οθόνες και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προκειμένου να αποφευχθεί η κοινωνική απομόνωση που αυτές επιφέρουν.
- **MME & Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης:** Σωστή χρήση του προφορικού λόγου από τους δημοσιογράφους και προβολή εκπομπών που αναδεικνύουν την αξία του προφορικού λόγου. Επιπλέον, θεμιτή είναι και η συμμετοχή σε διαδικτυακές εκπομπές λόγου (podcasts).
- **Πολιτεία:** Γενικότερη αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος, ώστε να μην υποβαθμίζεται ο προφορικός λόγος. Ενίσχυση δράσεων δημιουργικής έκφρασης, όπως θεατρικές ομάδες ή λέσχες ανάγνωσης. Συνδιοργάνωση με το σχολείο εκδηλώσεων λόγου, όπως ομιλίες και “debates”.

Επίλογος

Συνοψίζοντας, η καλλιέργεια του προφορικού λόγου είναι απαραίτητη για την πνευματική, κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη των μαθητών. Για το λόγο αυτό είναι υποχρέωση όλων να δημιουργήσουν τις κατάλληλες ευκαιρίες για προφορική επικοινωνία και να ενθαρρύνουν τον διάλογο, τη συνεργασία και την ενεργό συμμετοχή.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. α. Ως προς τη συμμετοχή του στην ιστορία, ο αφηγητής του αποσπάσματος είναι **ομοδιηγητικός** (δραματοποιημένος), καθώς συμμετέχει στα δρώμενα ως χαρακτήρας του έργου. Πρόκειται για τον πυραγό Μπίτι, ο οποίος δεν παρατηρεί απλώς τα γεγονότα, αλλά είναι βασικός ήρωας της ιστορίας («δρων πρόσωπο»). Αν και αφηγείται γεγονότα του παρελθόντος, μιλάει ο ίδιος σε α' ρηματικό πρόσωπο ή απευθύνεται άμεσα στον συνομιλητή του, τον Μόνταγκ, με β' ρηματικό πρόσωπο, συμμετέχοντας ενεργά στη σκηνή και στον διάλογο που εξελίσσεται.

β. Ένας αφηγηματικός τρόπος που αξιοποιεί ο αφηγητής είναι η **περιγραφή**. Ειδικότερα, ο ήρωας δεν αφηγείται απλώς τα γεγονότα, αλλά περιγράφει με παραστατικότητα την εικόνα της σύγχρονης του κοινωνίας και του τρόπου ζωής των ανθρώπων, χρησιμοποιώντας έντονες οπτικές εικόνες: «...οι αυτοκινητόδρομοι γεμίζουν πλήθη που πάνε κάπου... η βενζίνη πρόσφυγας, οι πόλεις μετατρέπονται σε τουριστικά μοτέλ, οι άνθρωποι σε νομάδες...». Μέσω της περιγραφής οπτικοποιείται το χάος και η αίσθηση προσωρινότητας που επικρατεί στον δυστοπικό αυτό κόσμο. Η αφήγηση διακόπτεται προσωρινά για να αισθητοποιηθεί στον αναγνώστη η έλλειψη ουσιαστικού σκοπού που χαρακτηρίζει τη ζωή των πολιτών.

Γ2. Η χρήση του ασύνδετου σχήματος βρίσκεται σχεδόν σε όλη την έκταση της παραγράφου («περισσότερα σπορ [...], ομαδικό πνεύμα, διασκέδαση [...], περισσότερα καρτούν [...], περισσότερες εικόνες»). Η παράθεση λέξεων και φράσεων χωρίς

συνδεδετικά μόρια, αλλά με συνεχή κόμματα, προσδίδει στον λόγο πυκνό, γοργό ρυθμό και ένταση. Μέσω αυτής της επιλογής, ο αφηγητής μιμείται λεκτικά την ιλιγγιώδη ταχύτητα της κοινωνίας που περιγράφει, δίνοντας έμφαση στην απόρριψη της πνευματικότητας από τους μαζοποιημένους ανθρώπους. Παράλληλα, το ασύνδετο δημιουργεί την αίσθηση της συσσώρευσης, γιατί αισθητοποιείται στον αναγνώστη ο «βομβαρδισμός» εικόνων και πληροφοριών που δέχεται το ανθρώπινο μυαλό, γεγονός που οδηγεί μοιραία στην πνευματική του σύγχυση και την έλλειψη κριτικής σκέψης.

ΘΕΜΑ Δ

Σύμφωνα με τον Μπίτι, η υποβάθμιση του γραπτού λόγου δεν προέκυψε από κάποια κρατική επιβολή, αλλά αποτέλεσε επιλογή της ίδιας της μάζας των ανθρώπων. Ειδικότερα, η κοινωνία στράφηκε οικειοθελώς προς την ευκολία και την ταχύτητα της τεχνολογίας, απορρίπτοντας οτιδήποτε απαιτεί χρόνο και κριτική σκέψη, όπως τον γραπτό λόγο. Οι άνθρωποι εθίστηκαν στην επιφανειακή διασκέδαση, θεωρώντας τα βιβλία πηγή ανησυχίας και σύγκρουσης. Συνεπώς, η πνευματική νωθρότητα και η εμμονή σε μια επίπλαστη ευτυχία οδήγησαν στην «αυτοκτονία» της σκέψης, καθιστώντας τα βιβλία αρχικά περιττά και τελικά εχθρικά προς την ηρεμία τους.

Προσωπικά πιστεύω πως η δυστοπική αυτή εικόνα επαληθεύεται στη σύγχρονη εποχή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ειδικότερα, ο εθισμός στο ατελείωτο «scrolling» και η κυριαρχία της γρήγορης εικόνας έχουν συρρικνώσει τη διάρκεια προσοχής μας. Έτσι, συχνά αποφεύγουμε την εμβάθυνση, προτιμώντας την εύπεπτη και αποσπασματική ενημέρωση που δεν απαιτεί πνευματικό μόχθο και υποβαθμίζουμε τον γραπτό λόγο. (143 λέξεις)